

ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΗΝ ΠΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Με θέμα:
«Η Ευρωπαϊκή Ένωση απέναντι στην
Ιρακινή κρίση»

Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 2003

Οι στιγμές που ζούμε είναι κρίσιμες. Κρίνεται η ειρήνη στη Μέση Ανατολή με συνέπειες για όλη την ανθρωπότητα. Συνέπειες ανθρώπινες αλλά συγχρόνως οικονομικές και πολιτικές. Η κρίση του Ιράκ εξελίχθηκε και κλιμακώθηκε σε μια νέα παγκόσμια συγκυρία. Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, η αποτυχία των ειρηνευτικών πρωτοβουλιών στην Παλαιστίνη έχουν δημιουργήσει νέες προκλήσεις, αβεβαιότητες και απειλές. Το αίτημα για την εγκαθίδρυση ενός πιο αποτελεσματικού συστήματος ασφάλειας και ειρήνης στον πλανήτη είναι όλο και πιο επιτακτικό. Ενώ όμως υπάρχει ευρύτατη συμφωνία ως προς το στόχο διαφέρουν οι απόψεις ως προς τα μέσα, τις διαδικασίες, τους κανόνες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα η Προεδρία της οφείλει ν' ανταποκριθεί στις υπάρχουσες αναμονές για μια αποτελεσματική παρέμβαση αν και οι προϋποθέσεις είναι αρνητικές.

1. Η Προεδρία οφείλει να επιδιώξει την διαμόρφωση της κοινής θέσης των 15 με ομοφωνία, αναζητώντας όχι απλώς τον ελάχιστο κοινό παρανομαστή, αλλά την σύγκλιση και την σύνθεση των απόψεων που θα οδηγούν στην ευρύτερη και ισχυρότερη δυνατή κοινή

θέση. Όμως οι απόψεις των 15 διαφέρουν ριζικά σε ορισμένα σημεία.

2. Η Προεδρία οφείλει να λάβει υπόψη της τις διαφορετικές προσεγγίσεις, εκτιμήσεις και επιδιώξεις. Η κρίση του Ιράκ ανέδειξε με ιδιαίτερη οξύτητα ένα έλλειμμα συνεννόησης στις σχέσεις της Ένωσης με τις ΗΠΑ. Ανέδειξε ένα έλλειμμα συνεννόησης και ως προς το ρόλο της ευρωατλαντικής πορείας. Αυτό φάνηκε τόσο στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων, όσο και στο Συμβούλιο Ασφάλειας. Τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζουν έντονα διαφορετικές θέσεις. Τέθηκε έτσι και πάλι το ζήτημα ποιος είναι ο ρόλος της Ευρώπης σ' ένα παγκόσμιο πολυκεντρικό σύστημα. Χαράσσει μία δική της αυτοτελή πορεία; Συνεννοείται και σε τι πλαίσιο με τις Ηνωμένες Πολιτείες; Της επιτρέπουν τα πολεμικά και τεχνολογικά της μέσα αυτοτελή ρόλο; Μία συμμαχία, η οποία δεν επιτρέπει εναλλακτικές προσεγγίσεις και πορείες είναι αποτελεσματική συμμαχία;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι θέσεις μας είναι καθαρές. Θέλουμε να διασφαλίσουμε την ειρήνη. Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου είναι

γνώμονάς μας όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στη πράξη. Θέλουμε έναν κόσμο ασφαλή, απαλλαγμένο από απειλές και όπλα μαζικής καταστροφής στα χέρια επικίνδυνων δυνάμεων, καθεστώτων ή προσώπων που δεν σέβονται τις δημοκρατικές αξίες και τους κανόνες της διεθνούς έννομης τάξης, του διεθνούς δικαίου. Οι δυνάμεις αυτές πρέπει να αφοπλισθούν πλήρως και για πάντα. Η διεθνής κοινότητα απαιτεί να ζήσει ειρηνικά, χωρίς απειλές και κινδύνους μαζικής καταστροφής. Χωρίς την εφιαλτική παρουσία της τρομοκρατίας.

Η απαίτηση αυτή εκφράζεται στην απόφαση 1284 του '99 και στο ψήφισμα 1441 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Οι διαβουλεύσεις για την υλοποίηση του ψηφίσματος 1441 του Συμβουλίου Ασφαλείας, για την συμμόρφωση του Ιράκ και την αποτροπή μιας στρατιωτικής επιχείρησης συνέπεσαν με την ανάληψη από την Ελλάδα της Προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εμείς θέσαμε ως βασικό στόχο τη διαμόρφωση κοινής θέσης των κρατών-μελών, την στενή συνεργασία, τη συνεργασία με όλα τα μέλη, μόνιμα και μη μόνιμα του

Συμβουλίου Ασφαλείας, την επαφή με τις χώρες της ευρύτερης περιοχής της Μέσης Ανατολής.

Υποστηρίζουμε σταθερά την ειρηνική διευθέτηση της Ιρακινής κρίσης. Την αξιοποίηση όλων των πολιτικών και διπλωματικών μέσων, που διαθέτει η διεθνής Κοινότητα και το θεσμικό σύστημα του ΟΗΕ. Γιατί η ένοπλη σύρραξη θα οδηγήσει σε τεράστια ανθρώπινη δυστυχία. Γιατί θα προκαλέσει αντιδράσεις που θα οδηγήσουν σε περισσότερο φόβο και αβεβαιότητα. Γιατί οι συνέπειες για την παγκόσμια και ευρωπαϊκή οικονομία θα είναι αρνητικές με πρώτα θύματα τις πιο αδύναμες κοινωνικές τάξεις. Πλαίσιό μας είναι ο σεβασμός του ψηφίσματος 1441 του Συμβουλίου Ασφαλείας και η υλοποίησή της από το καθεστώς του Ιράκ. Η απρόσκοπτη συνεργασία με τους επιθεωρητές του ΟΗΕ και ο πλήρης αφοπλισμός του Ιράκ, με την αποδεδειγμένη καταστροφή των όπλων μαζικής καταστροφής.

Συγκαλέσαμε έγκαιρα για τις 27.1.2003 το πρώτο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε. για να διαμορφώσουμε την κοινή θέση της Ένωσης. Υπογραμμίσαμε στην κοινή απόφαση την υποστήριξη της διαδικασίας των επιθεωρήσεων, ως το πολιτικό και διπλωματικό μέσο, που μπορεί να συμβάλλει με επιτυχία

στον αφοπλισμό του Ιράκ και το σεβασμό της απόφασης 1441 του Συμβουλίου Ασφάλειας.

Ο Υπουργός Εξωτερικών, ως Προεδρεύων του Συμβουλίου Υπουργών πραγματοποίησε επισκέψεις στη Συρία, την Ιορδανία, το Λίβανο και την Αίγυπτο, όπου συζήτησε τις εξελίξεις στο Ιρακινό και τις προοπτικές της ειρηνευτικής διαδικασίας στην Παλαιστίνη. Παραβρέθηκε για πρώτη φορά στις εργασίες της έκτακτης συνάντησης των ΥΠΕΞ του Αραβικού Συνδέσμου στο Κάιρο, στις 16/2, προσκεκλημένος του Γενικού Γραμματέα του Αραβικού Συνδέσμου.

Η γνωστή πρωτοβουλία των 8 κρατών-μελών και υποψηφίων χωρών που ακολούθησε την απόφαση του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων επιβάρυνε άσκοπα το κλίμα, την αίσθηση της ενότητας της Ένωσης απέναντι στις εξελίξεις. Είναι αυτονόητο το δικαίωμα κάθε χώρας να εκφράζει την αλληλεγγύη της προς αυτούς με τους οποίους την συνδέουν ιστορικοί δεσμοί φιλίας. Θεωρώ ωστόσο άσκοπη την πρωτοβουλία. Δημιουργούσε εντυπώσεις μιας διαιρεμένης Ένωσης, χωρίς συνοχή στην εξωτερική της πολιτική. Εντυπώσεις συνακόλουθες ενός ούτως ή άλλως γνωστού ελλείμματος της Ένωσης στην εξωτερική της πολιτική και την πολιτική ασφάλειας.

Και για να μη δημιουργούνται παρανοήσεις. Δεν θεωρώ εκ προοιμίου οιαδήποτε πρωτοβουλία στους κόλπους της Ένωσης καταδικαστέα. Η ιστορία της Ένωσης βρίθει από πρωτοβουλίες, πολλές από τις οποίες συνέβαλλαν στις εξελίξεις και χαιρετίσθηκαν στη συνέχεια και από αυτούς που αρχικά δεν συμμετείχαν. Το κριτήριο προσέγγισης αυτών των πρωτοβουλιών πρέπει να είναι κατά πόσον προάγουν την ενοποιητική διαδικασία της Ένωσης, κατά πόσο εμβαθύνουν τις πολιτικές της, κατά πόσο ενισχύουν την αποτελεσματικότητά της.

Η κλιμακούμενη κρίση και η διαφαινόμενη απόκλιση απόψεων στην επικείμενη σύνοδο του Συμβουλίου Ασφαλείας της 14^{ης} Φεβρουαρίου με οδήγησαν να συγκαλέσω έκτακτο άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για να εξετάσουμε την κατάσταση. Θεωρούσα την πρωτοβουλία μου αυτή αυτονόητη για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που κατ' επανάληψη έχει υπογραμμίσει τις ευθύνες της απέναντι στη διαμορφούμενη παγκόσμια τάξη. Θα ήταν παράδοξο να μην ασχοληθούμε, με ένα θέμα που απασχολεί τον πλανήτη, να μην πάρουμε θέση για το πως υπερασπιζόμαστε τους στόχους της ασφάλειας, της ειρήνης και της δικαιοσύνης στην περίπτωση του Ιράκ και κατ' επέκταση να μην εκφράσουμε άποψη αν θα υπάρξει πόλεμος και υπό ποιες προϋποθέσεις.

Πολλοί πίστευαν -και ίσως δικαιολογημένα- ότι ήταν παρακινδυνευμένη η σύγκλιση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με τις μηδαμινές προοπτικές να καταλήξει σε μια κοινή στάση. Πίστευα ωστόσο ότι έπρεπε να το επιχειρήσουμε. Ήταν αίτημα των λαών της Ευρώπης, όπως καταδείχθηκε αργότερα, ιδίως με τις κινητοποιήσεις του Σαββάτου 15^{ης} Φεβρουαρίου. Εξέφραζε η σύγκλιση της έκτακτης Συνόδου την πεποίθηση αυτών που θεωρούν προτεραιότητα την ισχυρή Ευρώπη με την ενωμένη φωνή για την παγκόσμια ασφάλεια και ειρήνη.

Πριν την έναρξη του Συμβουλίου είχαμε μία ουσιαστική και ιδιαίτερα χρήσιμη ανταλλαγή απόψεων με τον κ. Κόφι Ανάν. Το πιο σημαντικό συμπέρασμα αυτής της συνάντησης ήταν η ταύτιση των απόψεών μας, για το πώς βλέπουμε τον ρόλο του ΟΗΕ και της Ε.Ε. στην παρούσα συγκυρία της κρίσης. Μέχρι ποιου σημείου φθάνει η αρμοδιότητα και η ευθύνη του καθενός, πώς υπηρετεί καθένας τους στόχους της ειρήνης και της ασφάλειας, χωρίς να υπεισέρχεται στο πεδίο δράσης του άλλου. Τα συμπεράσματα αυτά βρήκαν την αποτύπωσή τους στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Στους συναδέλφους μου Αρχηγούς και Πρωθυπουργούς των 14 δήλωσα κατά την έναρξη της συνεδρίασης:

- Ότι δεν συγκεντρωθήκαμε για να επαναλάβουμε τις διαφωνίες μας, να επαναβεβαιώσουμε τις αποκλίσεις και να επιστρέψουμε στις πρωτεύουσές μας αφήνοντας τα πράγματα εκεί που ήταν μέχρι χθες.
- Ότι υπάρχει κοινό έδαφος στη συζήτησή μας κι ότι θα έπρεπε να προσπαθήσουμε να το διευρύνουμε. Να αποδείξουμε στους λαούς μας, ότι μαζί μπορούμε βήμα-βήμα να εδραιώνουμε την ασφάλεια και την ειρήνη. Να αποτρέψουμε -και ας μην το υποτιμήσουμε- τον κίνδυνο διαμόρφωσης νέων διαχωριστικών γραμμών στον Ευρωπαϊκό χώρο που αναπτύχθηκε μέχρι σήμερα πάνω σε κοινές αξίες και αρχές.

Ανέδειξα την ευθύνη της Ένωσης προκειμένου να συμβάλλουμε σε ένα διπλό στόχο: Να συμμορφωθεί το Ιράκ στην Απόφαση του ΟΗΕ, αλλά και να μην υπάρξει πόλεμος. Και ότι για να μην υπάρξει πόλεμος θα έπρεπε να αποκτήσουμε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα τη βεβαιότητα ότι το Ιράκ δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει όπλα μαζικής καταστροφής ούτε τώρα ούτε στο μέλλον.

Στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δείξαμε πρώτον, ότι οι διαδικασίες συγκερασμού των απόψεων και της κοινής συνεννόησης είναι ζωντανές. Ότι η Ε.Ε. δεν είναι ένα άθροισμα όπου ο καθένας τραβά το δρόμο του,

χωρίς να ενδιαφέρεται για τους άλλους, αλλά ότι είναι ένα σύνολο το οποίο συναισθάνεται την ανάγκη να συζητήσει, να αντιμετωπίσει τις διάφορες απόψεις και να επιδιώκει έναν κοινό δρόμο.

Δείξαμε, επίσης, ότι σε αυτόν τον κοινό δρόμο, υπάρχουν ορισμένα κεντρικά σημεία τα οποία είμαστε αποφασισμένοι όλοι να προσέξουμε. Ποια είναι αυτά τα κεντρικά σημεία:

- Το πρώτο είναι η διαπίστωση ότι ο πόλεμος οδηγεί σε καταστροφή, όσο δικαιολογημένος κι αν είναι. Γι' αυτό είναι μια λύση, στην οποία θα πρέπει να προσφύγουμε μόνον όταν θα έχουμε εξαντλήσει όλες τις ειρηνευτικές δυνατότητες, όλες τις δυνατότητες να αντιμετωπίσουμε με διαφορετικό τρόπο μια κρίση. Και μόνο τότε, όταν είναι φανερό ότι οποιαδήποτε εναλλακτική λύση στον πόλεμο, μπορεί να φέρει χειρότερες καταστροφές. Στην απόφαση που πήραμε αναφέρεται: «Ο πόλεμος δεν είναι αναπόφευκτος. Η βία θα πρέπει να ασκηθεί μόνον ως έσχατη λύση». Και ότι «εναπόκειται στο καθεστώς του Ιράκ να τερματίσει την κρίση αυτή, συμμορφούμενο προς τα αιτήματα του Συμβουλίου Ασφαλείας».

- Το δεύτερο σημείο, το οποίο επίσης τονίζεται σε αυτή την απόφαση, είναι το εξής: Η Χάρτα των Ηνωμένων Εθνών που προβλέπει τις διαδικασίες σε περίπτωση όπου υπάρχει κίνδυνος για την παγκόσμια ειρήνη, σαφέστατα δηλώνει ότι η εξασφάλιση της διεθνούς ειρήνης δεν είναι θέμα ενός μόνον κράτους. Είναι θέμα της διεθνούς κοινότητας. Η νομιμοποίηση όποιας δράσης μπορεί να έχει μόνο μια πηγή: Το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Αυτός είναι ο κανόνας στις διεθνείς σχέσεις, γιατί έτσι ελαχιστοποιούνται τα ενδεχόμενα αυθαιρεσίας.

Επιπλέον έχουμε το πρόσφατο παράδειγμα του Κοσσόβου, που δείχνει ότι εάν υπάρχει μια τέτοια πολεμική παρέμβαση, πρέπει να υπάρχει και μια ειρηνική συνέχεια. Και την ειρηνική συνέχεια, όπως στο Κόσσοβο, δεν μπορούν να τη δώσουν άλλοι, εκτός από τα Ηνωμένα Έθνη.

Γι' αυτό και τα Ηνωμένα Έθνη και το Συμβούλιο Ασφαλείας είναι το επίκεντρο των διαδικασιών. Αυτό έχει τις πρωτοβουλίες, αυτό λαμβάνει τις αποφάσεις, αυτό καθορίζει την περαιτέρω γραμμή. Θα ήταν άτοπο, θα ήταν λάθος να υπεισέλθει η Ε.Ε. και ν' αποφανθεί τι θα γίνει σε σχέση με τους επιθεωρητές, πως κρίνει η

ίδια αν υπάρχει ή όχι συμμόρφωση του Ιράκ στο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Άλλωστε η συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οριοθετεί το εύρος της δράσης της Ε.Ε.. Ορίζει σχετικά ότι: «Όσα κράτη-μέλη είναι επίσης μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών θα συνεννοούνται μεταξύ τους και θα τηρούν πλήρως ενήμερα τα άλλα κράτη-μέλη. Όσα κράτη-μέλη είναι μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας φροντίζουν, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, να υπερασπίζονται τις θέσεις και τα συμφέροντα της Ένωσης, με την επιφύλαξη των ευθυνών τους δυνάμει των διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών». Έτσι η απόφαση μας επιβεβαιώνει ότι: «είμαστε δεσμευμένοι να παραμείνουν τα Ηνωμένα Έθνη στο επίκεντρο της διεθνούς τάξης. Αναγνωρίζουμε ότι την πρωταρχική αρμοδιότητα στο χειρισμό του αφοπλισμού του Ιράκ φέρει το Συμβούλιο Ασφαλείας. Εκφράζουμε την αμέριστη υποστήριξή μας προς το Συμβούλιο, όσον αφορά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του». Και στη συνέχεια: «Επαναλαμβάνουμε την πλήρη υποστήριξή μας προς τις συνεχιζόμενες εργασίες των επιθεωρητών των Ηνωμένων Εθνών. Πρέπει να τους δοθούν ο χρόνος και οι πόροι που το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών κρίνει απαραίτητους».

Συμπερασματικά: Το Συμβούλιο Ασφαλείας αποφασίζει και αποφασίζει με ποια μέσα θα πραγματοποιήσουν οι ελεγκτές τις διαδικασίες τους.

- Τρίτο σημείο είναι η απάντηση στις εξελίξεις σε σχέση με τη στάση του Ιράκ. Το Ιράκ, μέχρι στιγμής, δεν έχει δυστυχώς συμμορφωθεί πλήρως προς την απόφαση των Ηνωμένων Εθνών. Δεν έχει συνεργαστεί απρόσκοπτα και δεν έχει δώσει όλα τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να είναι βέβαιο ότι δεν διαθέτει πια όπλα μαζικής καταστροφής. Εκείνο το οποίο θα πρέπει επίσης να επιδιωχθεί, στα πλαίσια του Συμβουλίου Ασφαλείας, είναι η πλήρης και απρόσκοπτη συνεργασία του Ιράκ. Αυτό τονίζεται ιδιαίτερα και στην έκθεση του κ. Μπλιξ. Όμως, όλοι γνωρίζουμε ότι τέτοιες συνεχείς προσκλήσεις για συμμόρφωση δεν έχουν αξία, αν επαναλαμβάνονται χωρίς αποτέλεσμα. Η συνεχής μη συμμόρφωση δείχνει ότι η διαδικασία του ελέγχου και της συνεννόησης δεν λαμβάνεται σοβαρά υπόψη. Αν κάποιος δεν συμμορφώνεται και επικαλείται συνεχώς διαδικαστικά θέματα, αυτό είναι κωλυσιεργία. Και θα πρέπει να υπάρχει -αποφασίσαμε- ένα σοβαρό μήνυμα στο Ιράκ, γιατί πρέπει να υπάρχει η αίσθηση της χρονικής πίεσης στις εξελίξεις.

Γι' αυτό υπογραμμίσαμε με έμφαση: «Ωστόσο, οι επιθεωρήσεις δεν μπορεί να συνεχίζονται επ' αόριστον χωρίς την πλήρη συνεργασία του Ιράκ, η οποία πρέπει να συμπεριλαμβάνει την παροχή όλων των πρόσθετων και επιμέρους πληροφοριών για τα θέματα που έχουν τεθεί στις εκθέσεις των επιθεωρητών. Η Βαγδάτη δεν θα πρέπει να έχει αυταπάτες. Πρέπει να αφοπλιστεί και να συνεργαστεί αμέσως και πλήρως. Το Ιράκ έχει μια τελευταία ευκαιρία να διευθετήσει την κρίση ειρηνικά».

Στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υιοθετήσαμε ακόμη τέσσερα σημεία:

- Επιβεβαιώνουμε τα Συμπεράσματα του προηγούμενου Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων (27-1).
- Δεσμευόμαστε να αντιμετωπίσουμε με αποφασιστικότητα την επαπειλούμενη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής.
- Αναφερόμαστε στα ζητήματα της Μέσης Ανατολής. Θα πρέπει να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε την έγκαιρη εφαρμογή του οδικού χάρτη, τον οποίο προσυπέγραψαν οι "4" (ΟΗΕ, Ε.Ε., ΗΠΑ, Ρωσία). Η τρομοκρατία και η βία θα πρέπει να σταματήσουν.
- Για το θέμα των σχέσεων της Ε.Ε. με τις ΗΠΑ, η απόφαση ορίζει: «Η ενότητα της διεθνούς κοινότητας είναι ζωτική για την αντιμετώπιση των προβλημάτων

αυτών. Έχουμε δεσμευτεί να συνεργαστούμε με όλους τους εταίρους μας και ιδίως με τις ΗΠΑ για τον αφοπλισμό του Ιράκ, για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή και για ένα αξιοπρεπές μέλλον όλων των λαών της».

Για την επομένη των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου η Προεδρία είχε συγκαλέσει τις 10 υπό ένταξη και τις 3 υποψήφιες χώρες για να τις ενημερώσει, να ανταλλάξει απόψεις, να καταλήξει και με αυτές σε ορισμένα συμπεράσματα. Η συνάντηση είχε ως αποτέλεσμα την ομόθυμη εκ μέρους των 13 αποδοχή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της προηγούμενης. Αυτά ως προς την Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Κυρίες και Κύριοι,

Η Προεδρία βρίσκεται σε εγρήγορση, σε διαρκή συνεννόηση, είναι παρούσα στις εξελίξεις. Διατηρεί ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με όλους όσους και εκτός της Ένωσης επηρεάζουν τις εξελίξεις. Αξιοποιεί τις δυνατότητες που μας παρέχει το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παίρνει πρωτοβουλίες και στηρίζει πολιτικές, που επιδιώκουν ειρήνη, ασφάλεια και

σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Θέλουμε να ακυρώνουμε τις αιτίες εκείνες που εκτρέφουν τους θύλακες του φανατισμού και τελικά της τρομοκρατίας. Ποια είναι τα συμπεράσματα από τις πρόσφατες εξελίξεις:

- Η Ελληνική Προεδρία ανέλαβε σε μια κρίσιμη στιγμή τις ευθύνες της απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έφερε με επιτυχία σε πέρας το εγχείρημά της, παρά τις επιφυλάξεις ή τις αποκαρδιωτικές προγνώσεις που την απέτρεπαν από την πρωτοβουλία της.
- Στη Σύνοδο Κορυφής οι 15, αλλά και οι 13 έδειξαν ότι υπάρχει μία Ευρωπαϊκή Ένωση παρούσα, με ζωντανές τις αρχές που την συγκροτούν, με θέληση να επηρεάσει τις εξελίξεις, ικανή να επιβεβαιώσει την ανάγκη για τη διαμόρφωση μιας κοινής πολιτικής. Δεν επικράτησαν στη Σύνοδο οι αντιπαλότητες. Επικράτησε η επιθυμία να αναδειχθεί το κοινό.
- Αναδείχθηκε όμως για άλλη μια φορά -και εξακολουθεί να παραμένει, όσες πρωτοβουλίες κι αν παίρνει η Προεδρία- το έλλειμμα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ένωσης. Δεν ισχυρίζομαι ότι είναι ανύπαρκτη, π.χ. στην αναπτυξιακή της διάσταση απέναντι σε τρίτες χώρες ή στην παρέμβασή της στο Κόσσοβο και την σταθεροποιητική της πολιτική στα Βαλκάνια ή ευρύτερα στη μετά το '89 ανέλιξη της

Ανατολικής Ευρώπης και την προσέγγισή της προς την Ένωση. Αλλά σίγουρα δεν είναι μια πολιτική ολοκληρωμένη και αποτελεσματική, όπως άλλες πολιτικές της Ένωσης π.χ. της ΟΝΕ, που υιοθετήθηκαν συγχρόνως στη Σύνοδο Κορυφής του Μάαστριχτ και ωρίμασαν με ταχύτερους ρυθμούς.

Είναι μια πολιτική που εναγώνια επιδιώκει να επιτύχει ομοφωνία, συχνά ανάμεσα σε ετερόκλητες εθνικές επιλογές.

Χρειαζόμαστε πιο ισχυρούς θεσμούς που θα στηρίζουν και θα εκφράζουν την ΚΕΠΠΑ.

Χρειαζόμαστε μια πιο ισχυρή πολιτική βούληση για συνοχή και εσωτερική αλληλεγγύη σε συνάρτηση με το κοινοτικό συμφέρον.

Τί σημαίνει αυτό πρακτικά;

Πρέπει να προβληματισθούμε ευρύτερα, παραμονές της νέας διακυβερνητικής για το Μέλλον της Ευρώπης, πως διαμορφώνουμε μια πιο ισχυρή Ευρώπη σ' ένα παγκόσμιο πολυκεντρικό σύστημα. Να αναβαθμίσουμε την ΚΕΠΠΑ υιοθετώντας το αξίωμα ενός ισχυρού Υπουργού Εξωτερικών για την Ευρωπαϊκή Ένωση που θα λειτουργεί

συγχρόνως στο πλαίσιο του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής; Να θεσπίσουμε ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής για την κάλυψη των ζωτικών συμφερόντων ασφάλειας όλων των κρατών-μελών και της Ένωσης συνολικά; Να προχωρήσουμε στην ευρύτερη χρησιμοποίηση της ειδικής πλειοψηφίας με τις κατάλληλες ασφαλιστικές δικλείδες για ζωτικά συμφέροντα, ώστε να ξεφύγουμε από την τυραννία της ομοφωνίας που οδηγεί συνήθως σε αποφάσεις χαμηλής εμβέλειας; Να επεκτείνουμε την ενισχυμένη συνεργασία στο σύνολο της ΚΕΠΠΑ και της κοινής άμυνας, ώστε οποιεσδήποτε επιμέρους ομαδοποιήσεις χωρών επιχειρούνται, να γίνονται μέσα στα πλαίσια των θεσμών και με πλήρη γνώση όλων;

Η κρίση του Ιράκ είναι ταυτόχρονα ένα μήνυμα σε μας τα κράτη-μέλη της Ένωσης να δράσουμε αποφασιστικά για να ξεπεράσουμε τις σημερινές μας αδυναμίες. Μέχρι τότε η διαμόρφωση κοινών θέσεων θα απαιτεί πάντα επίπονη προσπάθεια με αβέβαιο αποτέλεσμα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα ορισμένοι πιστεύουν, ότι η 17 Φεβρουαρίου δεν είχε συνέχεια, ότι το βήμα που έγινε έμεινε ημιτελές, ότι

είμαστε ακριβώς εκεί που ξεκινήσαμε. Στην αφετηρία αυτών των συλλογισμών είναι μια αβάσιμη πεποίθηση. Ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να λύσει το πρόβλημα όταν θέλει και όπως θέλει. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ένα μπορεί να κάνει. Να προσεγγίζει τα διάφορα δεδομένα του προβλήματος, να τα διερευνά, να ενισχύει συνεχώς το διάλογο. Αυτό είναι το εφικτό. Ίσως έτσι προκύψει ως αποτέλεσμα των συνεχών αναζητήσεων μια πειστική για όλους διαδικασία, ελαχιστοποιηθούν οι διαφωνίες και οδηγηθούμε σε συγκλίσεις. Η Σύνοδος της 17^{ης} Φεβρουαρίου ήταν μια ισχυρή ώθηση σ' αυτή την κατεύθυνση. Και έχει καθημερινά τη συνέχειά της. Η Σύνοδος της 17^{ης} Φεβρουαρίου δεν ήταν ένα επεισόδιο. Ήταν μια δουλειά όχι μόνο για την αντιμετώπιση της συγκυρίας αλλά για το μέλλον. Για να γίνουν πιο ελέγξιμες οι εξελίξεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όσο ποτέ άλλοτε η παρούσα συγκυρία διδάσκει: Να υπερβούμε τις επιφυλάξεις και τις αναστολές, και να προχωρήσουμε με τόλμη σε κατευθύνσεις εμβάθυνσης, σε βήματα σημαντικά πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης.

Σας ευχαριστώ.